

जवाहर नवोदय विद्यालय प्रवेश परीक्षा

सराव प्रश्नपत्रिका (5)

भाग एक * बुद्धिमत्ता चाचणी

उमेदवारांसाठी सूचना

1. प्रश्नपत्रिकेच्या या भागात 50 प्रश्न आहेत.
2. संपूर्ण प्रश्नपत्रिका वाचत बसू नका. पहिल्या प्रश्नापासून प्रश्न सोडविण्यास सुरुवात करा. जर एखादा प्रश्न कठीण वाटला तर पुढचा प्रश्न सोडविण्याचा प्रयत्न करा. जर वेळ असेल तर कठीण प्रश्न तुम्ही नंतर सोडवू शकता.
3. हा भाग दहा विभागांत विभागलेला आहे. प्रत्येक विभागात 5 प्रश्नांचा समावेश आहे. प्रत्येक विभागातले प्रश्न एकाच स्वरूपाचे आहेत.

विभाग - I

सूचना : प्रश्न 1 ते 5 मध्ये तीन प्रश्नआकृत्या दिलेल्या आहेत आणि चौथीची जागा मोकळी ठेवली आहे. प्रश्नआकृत्या मालिकेत आहेत. पुढे दिलेल्या उत्तराच्या आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधून काढा की जी आकृतीमालिका पूर्ण करील. त्या आकृतीखालील पर्यायाचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेत प्रश्नक्रमांकासमोरील चौकटीत लिहा.

प्रश्न 1

प्रश्नआकृत्या

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 2

प्रश्नआकृत्या

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 3

प्रश्नआकृत्या

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 4

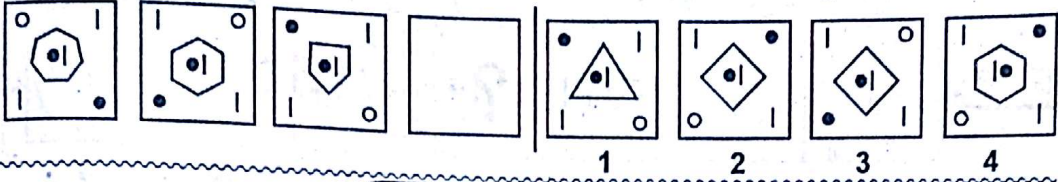
प्रश्नआकृत्या

उत्तरआकृत्या

प्रश्नआकृत्या

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 5

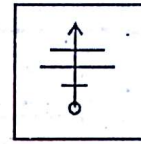
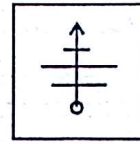
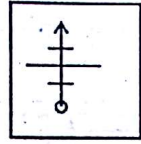
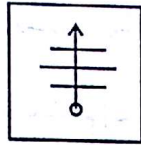
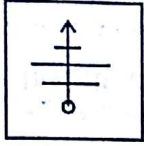
विभाग - II

सूचना : प्रश्न 6 ते 10 मध्ये रेषेच्या डाव्या बाजूस एक प्रश्नआकृती दिलेली असून उजव्या बाजूस 1, 2, 3 आणि 4 अशा चार उत्तराच्या आकृत्या दिलेल्या आहेत. यांपैकी जी उत्तराची आकृती प्रश्नाच्या आकृतीशी हुबेहूब जुळणारी असेल तिच्या खालील पर्यायाचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेतील चौकटीत लिहा.

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 6

1

2

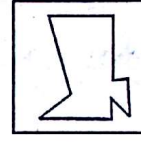
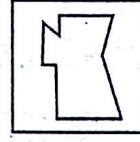
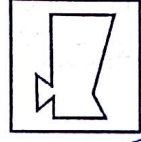
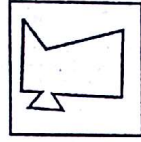
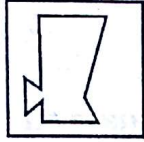
3

4

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 7

1

2

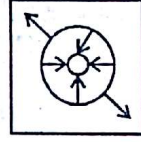
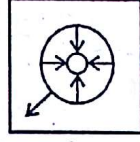
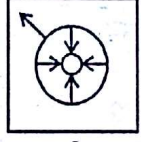
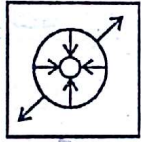
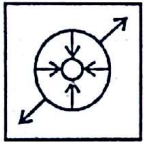
3

4

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 8

1

2

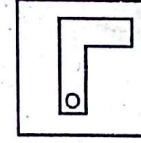
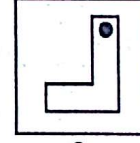
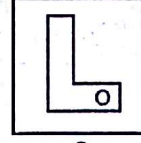
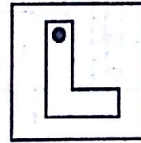
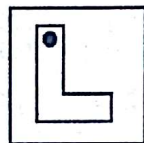
3

4

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 9

1

2

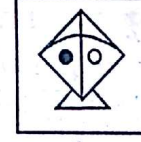
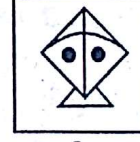
3

4

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 10

1

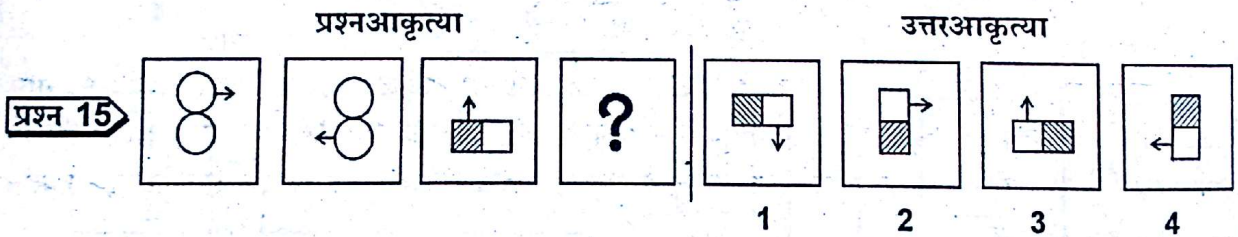
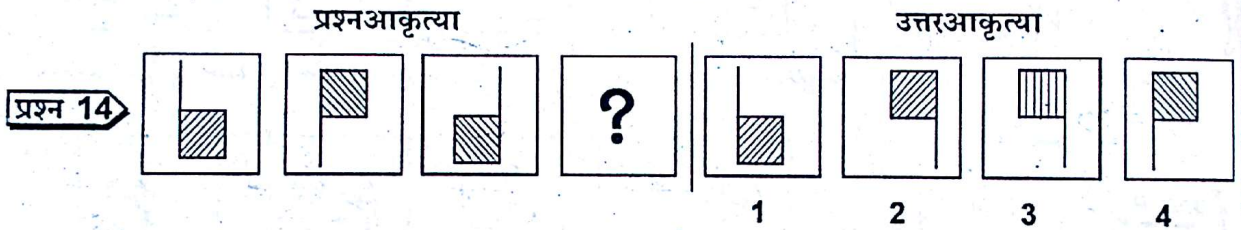
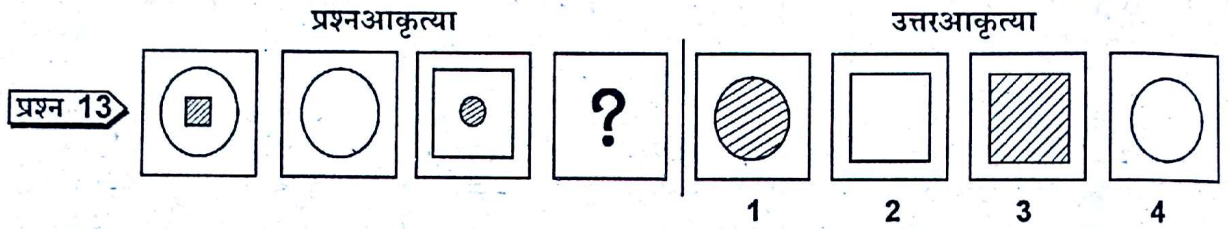
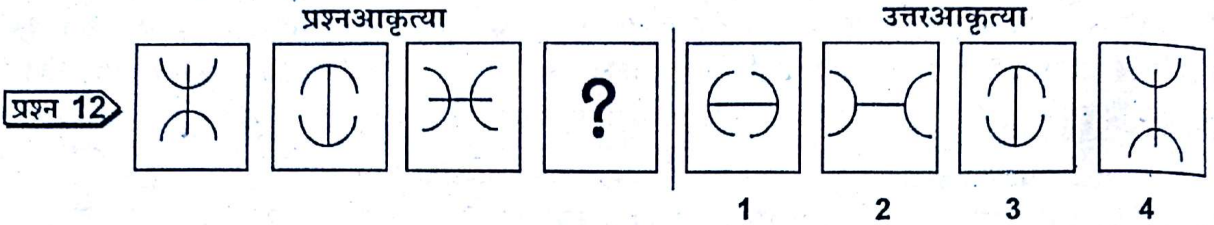
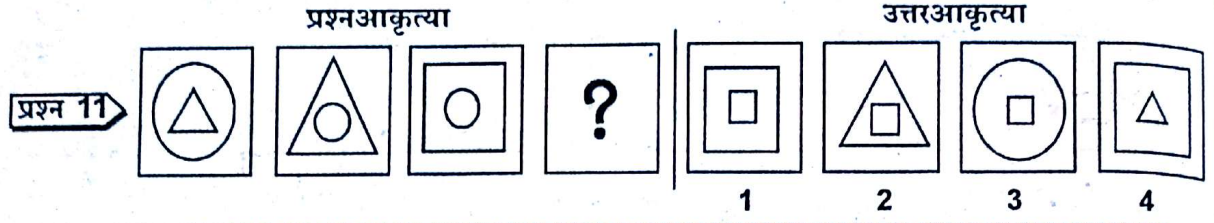
2

3

4

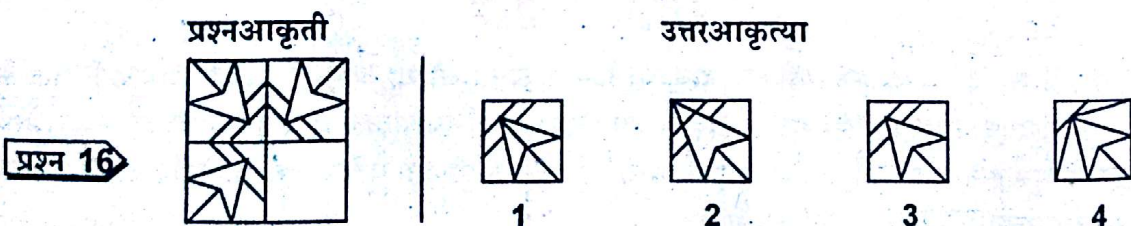
विभाग - III

सूचना : प्रश्न 11 ते 15 मध्ये तीन प्रश्नाकृत्या दिल्या असून चौथ्या आकृतीसाठी प्रश्नचिन्ह दिलेले आहे. पहिल्या दोन प्रश्नाकृत्यांमध्ये काही संबंध आहे. अशा प्रकारचा संबंध आकृती 3 व 4 मध्येही असायला पाहिजे. उत्तरआकृत्यांमधून एक अशी आकृती शोधा जी प्रश्नचिन्हाच्या जागी देता येईल. त्या आकृतीखालच्या पर्यायाचा क्रमांक स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेतील चौकटीत लिहा.

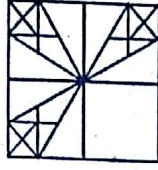
विभाग - IV

सूचना : प्रश्न 16 ते 20 मध्ये रेषेच्या डाव्या बाजूला एक प्रश्नआकृती आहे. त्यातील थोडा भाग वगळला आहे. उजवीकाल उत्तराच्या आकृत्या 1, 2, 3 आणि 4 काळजीपूर्वक पाहा आणि उत्तराच्या आकृत्यांपैकी जी आकृती तिची दिशा न बदलता प्रश्नाकृतीच्या वगळलेल्या भागात बरोबर बसून त्यातील नक्षी पूर्ण करील, ती आकृती कोणती ती शोधून काढून तिच्या खालच्या पर्यायाचा क्रमांक स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेत लिहा.

प्रश्न 17

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

1

2

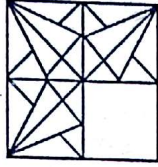
3

4

प्रश्न 18

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

1

2

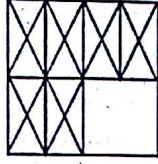
3

4

प्रश्न 19

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

1

2

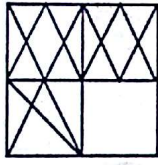
3

4

प्रश्न 20

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

1

2

3

4

विभाग - V

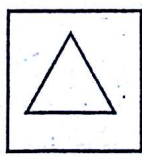
सूचना : प्रश्न 21 ते 25 मध्ये चौरसाचा एक भाग रेषेच्या डाव्या बाजूला दिलेला आहे आणि दुसरा भाग 1, 2, 3 आणि 4 या चार आकृत्यांमध्ये रेषेच्या उजव्या बाजूला दिलेला आहे. उजव्या बाजूमधील आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधा की, ज्यामुळे चौरस पूर्ण होईल व त्या आकृतीखाली असणाऱ्या पर्यायाचा क्रमांक स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेतील चौकटीत लिहा.

प्रश्न 21

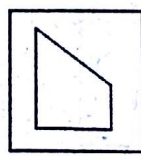
प्रश्नआकृती

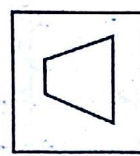
उत्तरआकृत्या

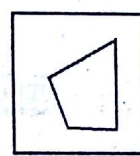
1

2

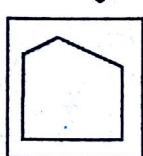
3

4

प्रश्न 22

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

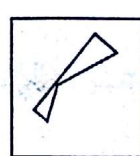
1

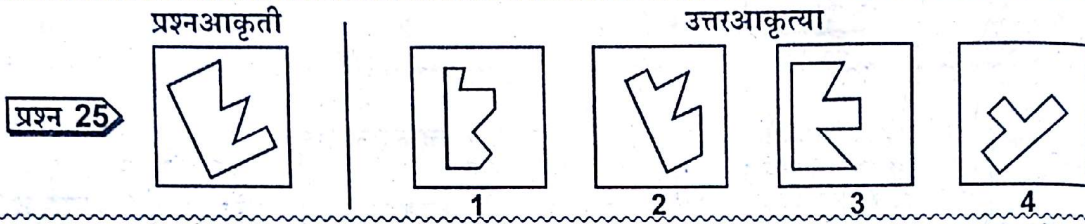
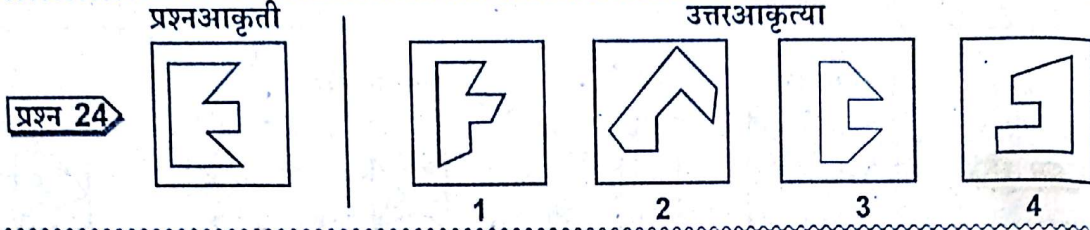
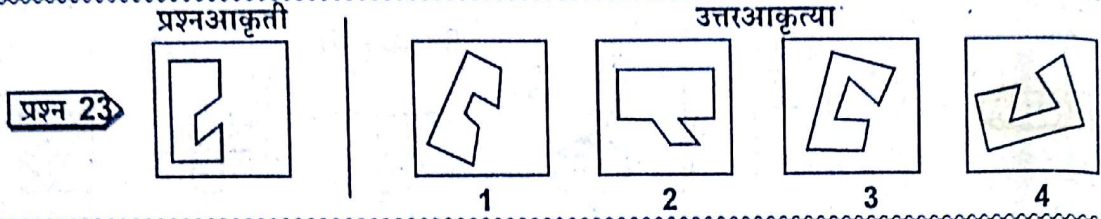
2

3

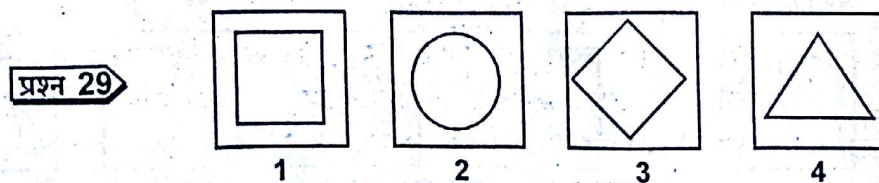
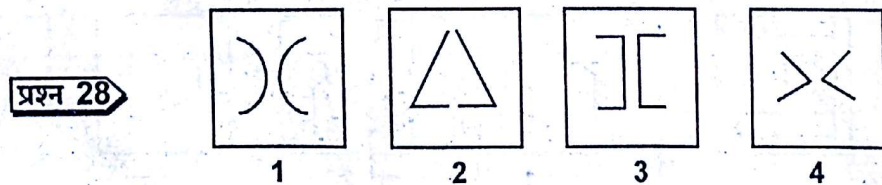
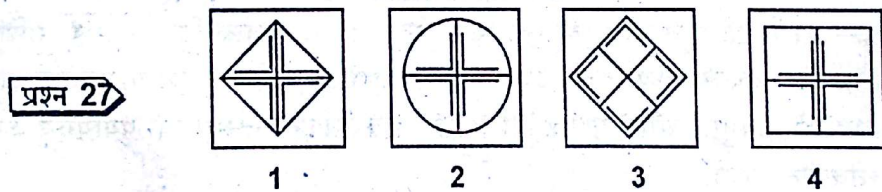
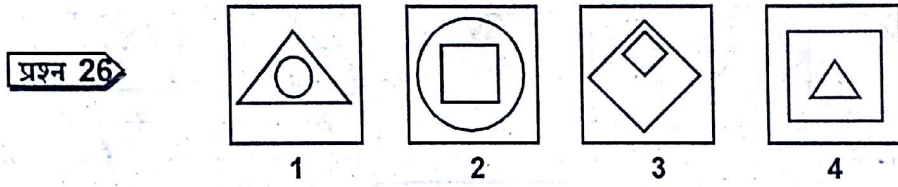

4

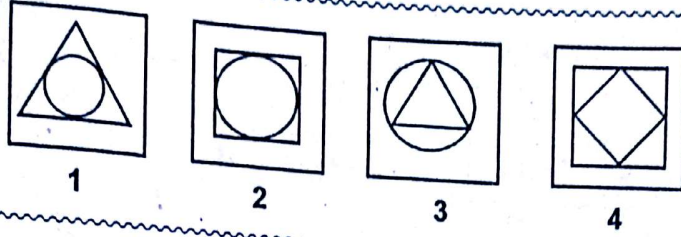

विभाग - VI

सूचना : प्रश्न 26 ते 30 मध्ये प्रत्येक प्रश्नात 1, 2, 3 आणि 4 अशा आकृत्या दिलेल्या आहेत. यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान असून एक आकृती निराळी आहे. जी आकृती निराळी आहे, ति ओळखून तिच्या खाली दिलेल्या पर्यायाचा क्रमांक स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेत त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील चौकटीत लिह

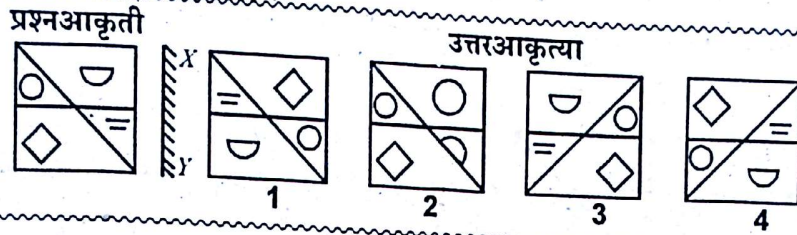
प्रश्न 30

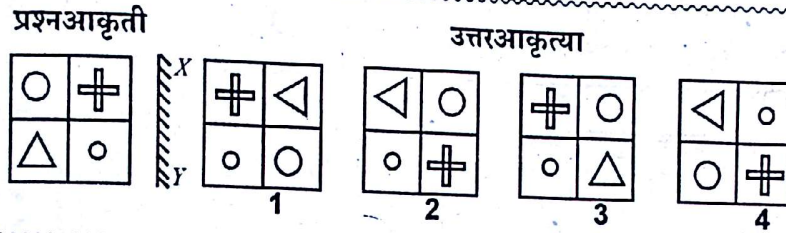
विभाग - VII

सूचना : प्रश्न 31 ते 35 मध्ये प्रत्येक प्रश्नात डावीकडे एक प्रश्नाकृती आणि उजवीकडे 1, 2, 3 आणि 4 अशा चार आकृत्या दिलेल्या आहेत. उजवीकडील अशा उत्तराकृतीला निवडा जो प्रश्नाकृतीचे प्रतिबिंब आहे जेव्हा आरसा XY ला ठेवला असेल. तुम्ही निवडलेल्या उत्तराकृतीचा क्रमांक प्रश्नाला जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील चौकटीत उत्तरपत्रिकेमध्ये इंग्लिश अंकात लिहा.

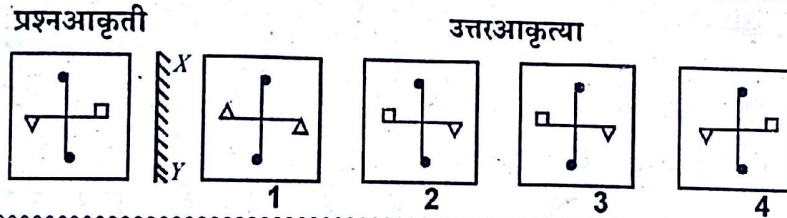
प्रश्न 31

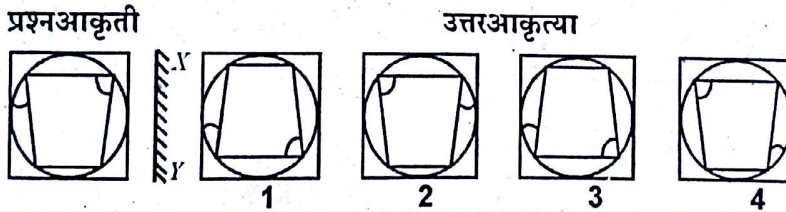
प्रश्न 32

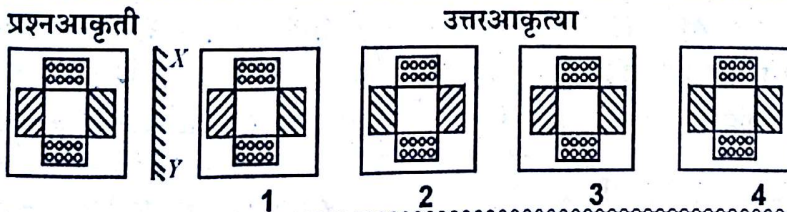
प्रश्न 33

प्रश्न 34

प्रश्न 35

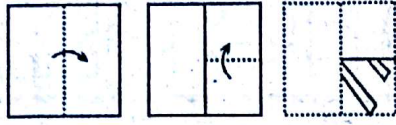

विभाग - VIII

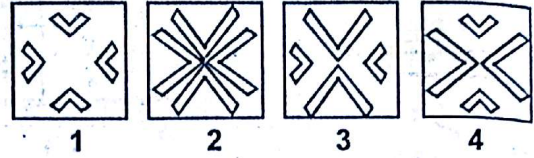
सूचना : प्रश्न 36 ते 40 मध्ये कागदाच्या एका तुकड्याला दुमडून काही ठिकाणी ते पंच केले जाते, डावीकडील प्रश्नाकृतीमध्ये दाखविल्याप्रमाणे उजवीकडे चार उत्तराकृत्या 1, 2, 3 आणि 4 दिलेल्या आहेत. कागद उघडल्यावरच्या आकृतीप्रमाणे चार उत्तराकृतींमधील एक उत्तर निवडा आणि तुमचे उत्तर केवळ इंग्लिश अंकांमध्ये (उदा. 1, 2, 3, 4) प्रश्नाला जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील चौकटीत उत्तरपत्रिकेमध्ये लिहा.

प्रश्नआकृत्या

प्रश्न 36

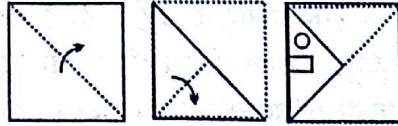

उत्तरआकृत्या

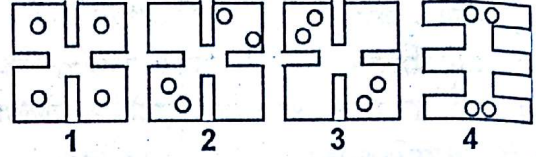

प्रश्नआकृत्या

प्रश्न 37

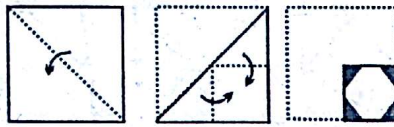

उत्तरआकृत्या

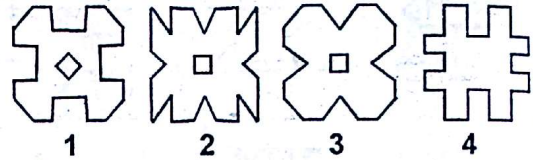

प्रश्नआकृत्या

प्रश्न 38

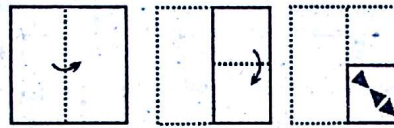

उत्तरआकृत्या

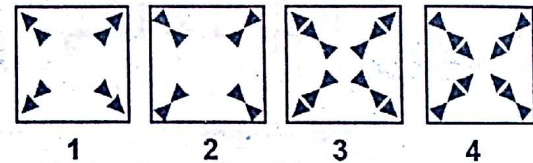

प्रश्नआकृत्या

प्रश्न 39

उत्तरआकृत्या

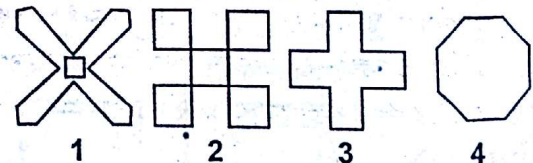

प्रश्नआकृत्या

प्रश्न 40

उत्तरआकृत्या

विभाग - IX

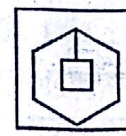
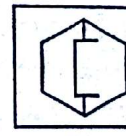
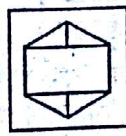
सूचना : प्रश्न 41 ते 45 मध्ये डाव्या बाजूला एक प्रश्नाकृती असून उजव्या बाजूच्या 1, 2, 3 आणि उत्तराकृती दिलेल्या आहेत. प्रश्नाकृतीमध्ये दिलेले तुकडे जोडून उत्तर तयार करा. तुम्ही निवडलेले उत्तराकृतीच्या क्रमांकाने प्रश्नाला जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील चौकटीत उत्तरपत्रिकेत तुमचे उत्तर दाखवा.

प्रश्नआकृती

प्रश्न 41

उत्तरआकृत्या

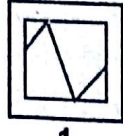

प्रश्न 42

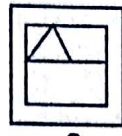
प्रश्नआकृती

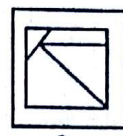
उत्तरआकृत्या

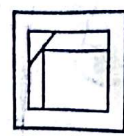
1

2

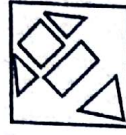
3

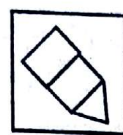
4

प्रश्न 43

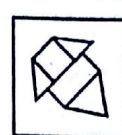
प्रश्नआकृती

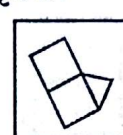
उत्तरआकृत्या

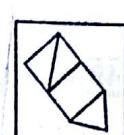
1

2

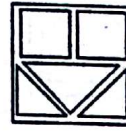
3

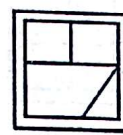
4

प्रश्न 44

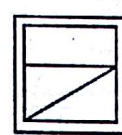
प्रश्नआकृती

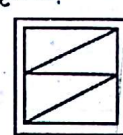
उत्तरआकृत्या

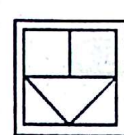
1

2

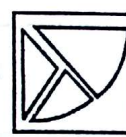
3

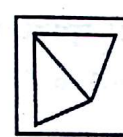
4

प्रश्न 45

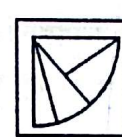
प्रश्नआकृती

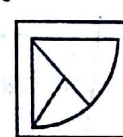
उत्तरआकृत्या

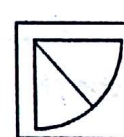
1

2

3

4

विभाग - X

सूचना : प्रश्न 46 ते 50 मध्ये डाव्या बाजूला एक प्रश्नाकृती आहे आणि उजवीकडे चार उत्तराकृती 1, 2, 3 आणि 4 दिलेल्या आहेत. त्या उत्तराकृतीला शोधा ज्यात प्रश्नाकृती लपून/दडून बसलेली आहे. तुमचे उत्तर तुम्ही निवडलेल्या आकृतीच्या क्रमांकांने प्रश्नाला जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील चौकटीत उत्तरपत्रिकेमध्ये दाखवा.

प्रश्न 46

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

1

2

3

4

प्रश्न 47

प्रश्नआकृती

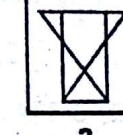
उत्तरआकृत्या

1

2

3

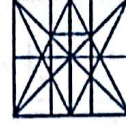
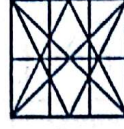

4

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 48

1

2

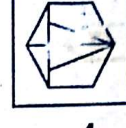
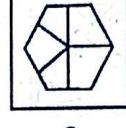
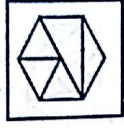
3

4

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 49

1

2

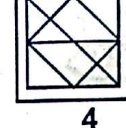
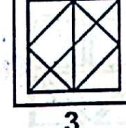
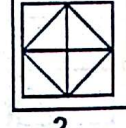
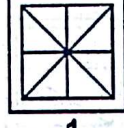
3

4

प्रश्नआकृती

उत्तरआकृत्या

प्रश्न 50

1

2

3

4

भाग दोन * अंकगणित

उमेदवारांसाठी सूचना

1. या भागात 51 ते 75 या क्रमांकांचे एकूण 25 प्रश्न आहेत.
2. सुरुवातीला संपूर्ण प्रश्नपत्रिका वाचण्याची आवश्यकता नाही. पहिल्या प्रश्नापासून क्रमाने प्रश्न सोडविण्यास सुरुवात करा. जर एखादा प्रश्न कठीण वाटला तर पुढचा प्रश्न सोडवा आणि नंतर वेळ मिळाला तर राहिलेले प्रश्न सोडवा.
3. प्रत्येक प्रश्नासाठी 1, 2, 3, 4 अशी पर्यायी उत्तरे दिली आहेत. त्यापैकी फक्त एकच उत्तर बरोबर आहे. योग्य ते उत्तर निवडा आणि त्याच्या बाजूला असलेला पर्याय क्रमांक स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेत लिहा.

सूचना : प्रत्येक प्रश्नासाठी 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक असलेली संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. त्यापैकी फक्त एकच उत्तर बरोबर आहे. तुम्हाला बरोबर उत्तर निवडायचे आहे आणि त्याच्या बाजूला असलेला पर्याय क्रमांक स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेत लिहायचा आहे.

प्रश्न 51 : 135 आणि 153 या संख्यांमधील 3 या अंकाच्या स्थानिक किमतीत हा फरक आहे.

1. 0

2. 18

3. 27

4. 33

प्रश्न 52 : $8 \times 4 - 2 \div 2$ ची किंमत ही असेल.

1. 8

2. 15

3. 24

4. 31

प्रश्न 53 : 32 या संख्येचे किती अवयव आहेत ?

1. 3

2. 4

3. 5

4. 6

प्रश्न 54 : 8 व 10 या आकड्यांच्या ल. सा. वि. व म. सा. वि. च्या गुणाकाराने ही संख्या मिळते.

1. 02

2. 18

3. 40

4. 80

प्रश्न 55 : $(4\frac{1}{2} + 2\frac{1}{4}) \div (4\frac{1}{2} - 2\frac{1}{4})$ ची किंमत किती होईल?

1. 1 2. 2 3. 3 4. 4

प्रश्न 56 : $(0.465 \div 0.31)$ सोडवल्यास उत्तर येते.

1. 0.015 2. 0.15 3. 1.50 4. 15.00

प्रश्न 57 : $40 + 7 + \frac{3}{100}$ ही संख्या दशांशात अशी लिहिली जाईल.

1. 407.3 2. 47.03 3. 40.73 4. 4.073

प्रश्न 58 : 7631 ही संख्या सर्वात जवळच्या सहस्रास पूर्ण केल्यास इतकी होईल.

1. 8000 2. 7700 3. 7600 4. 7000

प्रश्न 59 : $30 + 6 \div (18 \div 3) + (5 \times 3 + 2)$ ची किंमत अशी असेल.

1. 23 2. 31 3. 48 4. 56

प्रश्न 60 : '40 चे 25 %' आणि '25 चे 40 %' यांतील फरक असा आहे.

1. 0 2. 15 3. 25 4. 65

प्रश्न 61 : एका संख्येचे 0.12 % काढण्यासाठी तिला कितीने गुणावे लागेल?

1. 0.12 2. 0.012 3. 0.0012 4. 0.00012

प्रश्न 62 : एका वस्तूची किंमत 150 रु. होती. 10 % तोटा पत्करून ती विकली, तर तिची विक्रीची किंमत किती होती?

1. 90 रु. 2. 115 रु. 3. 135 रु. 4. 140 रु.

प्रश्न 63 : 500 रु. वरील 5 वर्षांचे दर साल दर शेकडा 8% या दराने किती सरळ व्याज होईल?

1. 25 रु. 2. 40 रु. 3. 200 रु. 4. 400 रु.

प्रश्न 64 : एका पेटीची लांबी, रुंदी व उंची अनुक्रमे 1 मीटर, 0.5 मीटर आणि 2 मीटर अशी आहे, तर तिचे घनफळ (Volume) किती असेल?

1. 3.5 घन मीटर 2. 2.5 घन मीटर 3. 2.0 घन मीटर 4. 1.0 घन मीटर

प्रश्न 65 : 4 मीटर लांब आणि 3 मीटर रुंद मापाच्या आयताकृती जमिनीत बसवण्यासाठी 20 सेंमी.ची एक बाजू असलेल्या किती चौरसाकृती फरशा लागतील?

1. 300 2. 150 3. 60 4. 600

प्रश्न 66 : 3 पेन आणि 5 पेन्सिली यांची किंमत समान आहे, तर 15 पेनांच्या ऐवजी किती पेन्सिली घेता येतील?

1. 9 2. 25 3. 45 4. 75

प्रश्न 67 : 5555 ही संख्या सर्वात जवळच्या शेकड्यास पूर्ण केल्यास खालीलपैकी कोणते उत्तर येते?

1. 5600 2. 5550 3. 5500 4. 5000

प्रश्न 68 : 165 सेंमी., 210 सेंमी. आणि 255 सेंमी. लांबीना अचूक मोजण्यासाठी जास्तीतजास्त किती लांबीची काठी हवी?

1. 15 सेंमी. 2. 3 सेंमी. 3. 5 सेंमी. 4. 35 सेंमी.

प्रश्न 69 : एक आगगाडी 'अ' या स्टेशनातून रात्री 9.30 ला सुटते आणि दुसऱ्या दिवशी 'ब' या स्टेशनाला पहाटे 5.15 ला पोचते. 'अ' स्टेशनातून निघून 'ब' स्टेशनात पोचण्यास तिला किती वेळ लागला?

1. 4 तास 15 मिनिटे 2. 7 तास 45 मिनिटे
3. 14 तास 45 मिनिटे 4. 19 तास 45 मिनिटे

प्रश्न 70 : एक बस 'अ' शहरापासून 'ब' शहराकडे ताशी 60 किमी. या वेगाने धावली. तिने 3 तासात अर्धे अंतर कापले. तर 'अ' आणि 'ब' या शहरांतील अंतर किती होते?

1. 90 किमी. 2. 120 किमी. 3. 180 किमी. 4. 360 किमी.

प्रश्न 71 : खालीलपैकी कोणती संख्या 6.25% च्या किमतीबरोबर आहे?

1. 0.00625 2. 0.0625 3. 0.625 4. 6.25

प्रश्न 72 : 3 सेंमी. बाजू असलेला घन ठोकळा तयार करण्यासाठी 1 सेंमी. बाजू असलेले किती घन ठोकळे लागतील?

1. 3 2. 9 3. 27 4. 243

प्रश्न 73 : पुढील संख्यावलीचे पुढचे पद सांगा : 2, 3, 5, 7, 11, ?

1. 12 2. 13 3. 15 4. 21

प्रश्न 74 : एका दुकानदाराने 50 किग्रॅमचे तांदळाचे एक पोते 350 रुपयांना खरेदी केले. ते दुकानापर्यंत आणण्यासाठी त्याने 5 रु. मजुरी दिली. त्याने सर्व तांदूळ एका किलोस 8.50 रु. दराने विकल्यास या व्यवहारात त्याला किती नफा किंवा तोटा झाला?

1. 70 रु. नफा 2. 75 रु. नफा 3. नफा नाही की तोटा नाही 4. 70 रु. तोटा

प्रश्न 75 : 500 रुपयांचे द.सा. 8% दराने 4 वर्षांचे व्याज किती होईल?

1. 10 रु. 2. 32 रु. 3. 40 रु. 4. 160 रु.

भाग तीन * भाषा

उमेदवारांसाठी सूचना

- भाषा या भागात 76 ते 100 या क्रमांकांचे एकूण 25 प्रश्न आहेत.
- सुरुवात करण्यापूर्वी संपूर्ण प्रश्नपत्रिका वाचून काढण्याची आवश्यकता नाही. पहिल्या प्रश्नापासून प्रश्न सोडविण्यास सुरुवात करा. जर एखादा प्रश्न कठीण वाटला तर पुढचा प्रश्न सोडविण्याचा प्रयत्न करा. जर वेळ असेल तर कठीण प्रश्न तुम्ही नंतर सोडवू शकता.
- या भागात पाच उतारे आहेत. प्रत्येक उताऱ्याच्या खाली पाच प्रश्न आहेत. उतारे काळजीपूर्वक वाचून त्याखालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- प्रत्येक प्रश्नाला ठळकपणे 1, 2, 3 आणि 4 अशा अंकांत चार संभवनीय उत्तरे दिलेली आहेत. योग्य ते उत्तर निवडून उत्तराच्या बाजूला दिलेला पर्याय क्रमांक स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेत लिहा.

सूचना : या भागात पाच उतारे आहेत. प्रत्येक उताऱ्याच्या शेवटी पाच प्रश्न आहेत. प्रत्येक उताऱ्याच्या काळजीपूर्वक वाचा आणि त्यावर विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नासाठी 1, 2, 3 आणि 4 अ क्रमांक असलेली संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. त्यापैकी फक्त एकच उत्तर बरोबर आहे. तुम्हाला बरोबर उत्तर निवडायचे आहे आणि त्याच्या बाजूला असलेला पर्याय क्रमांक उत्तरपत्रिकेतील चौकटीत लिहायचा आहे.

उतारा - 1

एके काळी माळवा प्रदेशात एक रजपूत राजा राज्य करीत होता. त्याचे राज्य लहान आणि शांतताप्रिय होते. त्या कोणतीही मोठी लढाई करायची नव्हती किंवा त्याच्यासमोर कोणताही राजकीय प्रश्न नव्हता. प्रजेचे जीवन सुखी व्हावे, हे त्याच्या आयुष्याचे ध्येय होते.

एकदा त्याच्या राज्यात भीषण दुष्काळ पडला. शेते सुकली, जमिनीला भेगा पडल्या आणि वृक्षसुद्धा सुकून गेले.

त्याच्या जमिनीत कोणत्याही प्रकारची फळे, फुले व पालेभाजीही पिकत नव्हती. त्या राजाला चिंता पडली की, प्रजेला दुष्काळातून कसे वाचवावे ?

तो नर्मदा नदीच्या किनाऱ्यावर गेला. त्याने गुडघे टेकून प्रार्थना केली, 'हे पवित्र नर्मदा, पाऊस पडण्याचा आशीर्वाद दे. माझ्या प्रजेला दुष्काळापासून वाचव. मी तुला माझे पहिले मूल अर्पण करीन.'

इतक्यात, आकाश ढगाने भरून गेले आणि मुसळधार पाऊस सुरू झाला. ओल्या जमिनीत नांगर फिरवून पेरणी केली गेली आणि थोड्याच दिवसांत भरपूर पीक आले. प्रजेला खूप आनंद झाला.

प्रश्न 76 : राजाला कशाची चिंता पडली ?

1. युद्ध
2. राजकीय
3. दुष्काळ
4. पूर

प्रश्न 77 : कोणते वाक्य दर्शवते की, रजपूत राजाला त्याच्या प्रजेबद्दल प्रेम होते ?

1. राजाने नर्मदा नदीला स्वतःचे पहिले मूल अर्पण करण्याचे ठरवले.
2. त्याने धान्याची कोठारे प्रजेसाठी खुली केली.
3. त्याने शेजारच्या राज्यांवर धान्य पाठवण्यासाठी दडपण आणले.
4. त्याने मदत शिबिरांमध्ये भुकेलेल्यांसाठी अन्नदानाची व्यवस्था केली.

प्रश्न 78 : दुष्काळ कशाला म्हणतात ?

1. मुसळधार पाऊस पडला तर
2. जमीन सुकून तिला भेगा पडल्या तर
3. लोकांना खूप आनंद झाला तर
4. लोकांनी पेरणी केली तर

प्रश्न 79 : राजाने नर्मदेची प्रार्थना करून मागितले -

1. अन्न
2. दुष्काळ
3. मूल
4. पाऊस

प्रश्न 80 : 'इतक्यात' याचा अर्थ -

1. खूप वेळापूर्वी
2. खूप वेळानंतर
3. ताबडतोब
4. भूतकाळात

उतारा - 2

फार वर्षापूर्वी एका जंगलात एक विशाल आणि उंच असा लाल खोडाचा वृक्ष उभा होता. त्या वृक्षाने विचारले, 'मी येथे उभा का?' परंतु ते कोणी ऐकले नाही. लाल खोडाचा तो वृक्ष अनेक वर्षे तसाच उभा राहिला. त्याची पाने हिरवी आणि सुईसारखी होती. तो वर्षभर हिरवाकंच राहत होता. यामुळेच चिमण्या त्या वृक्षाला फार पसंत करित होत्या. त्या मोठ्या झाल्या आणि त्यांना पिल्लेही झालीत. ते सर्वच वर्षभर त्या लाल खोडाच्या वृक्षावर राहिले.

जवळपास दोनशे पक्ष्यांचे कुटुंब त्या वृक्षाला आपले घर मानत होते. सूर्यास्ताच्या वेळी घराच्यावर बसलेल्या चिमण्यांचा आवाज इतका होत होता की हरीण त्या वृक्षाच्या खोडाला पाठ खाजवू शकत नव्हते. चिमण्यांचा चिवचिवाट त्यांच्या कानाला टोचत होता.

एक दिवस त्या वृक्षाने तोच प्रश्न विचारला जो, इतक्या वर्षांपासून तो विचारत होता, 'मी येथे उभा का? माझी इच्छा आहे की, कोणी मला तोडावे आणि माझ्या लाकडापासून दहा घरे निर्माण करावी. तेव्हाच मी कोणाच्या तरी कामी येऊ शकेन.'

एक काळ्या चिमणीने त्या वृक्षाचा आवाज ऐकला. ती जमिनीवरून वृक्षाच्या शेंड्यावर जाऊन बसली आणि दुसऱ्या चिमण्यांना सांगू लागली, 'आमचा हा वृक्ष जंगलाला सोडण्याच्या विचारात आहे. तो समजतो की आपण कोणतेही चांगले काम करत नाही. या, आपण सर्व मिळून त्या वृक्षाला सांगू.'

त्या चिमण्या वृक्षाला म्हणाल्या, 'आज तुम्ही दोनशे घराचे आहात, दहाच नाही तर दहाच्या वीसपट जास्त ! तुम्ही आम्हा सर्वांसाठी घर आहात. कृपया या जंगलाला सोडू नका' तो वृक्ष आनंदित झाला. त्या दिवशी त्याला समजले की तो तेथे का आहे ?

प्रश्न 81 : चिमण्या लाल खोडाच्या वृक्षाला पसंत करित होत्या, कारण -

1. त्या वृक्षाच्या बिया खाऊ शकत होत्या आणि त्यांच्या फांद्यांवर बसू शकत होत्या.
2. तो वृक्ष वर्षभर हिरवाकंच राहत होता आणि त्याची पाने सुईसारखी होती.
3. त्या जमिनीजवळ राहू शकत होत्या.
4. त्या वृक्षाच्या शेंड्यावर राहू शकत होत्या.

प्रश्न 82 : वृक्ष खिन्न होता, कारण

1. तो जंगलात एकटा होता.
2. त्याला वाटत होते की, आपल्या लाकडापासून घर बनावे.
3. वृक्षाशी हरीण पाठ खाजवायचे.
4. चिमण्यांचा चिवचिवाट त्याच्या कानाला टोचत होता.

प्रश्न 83 : 'जमिनीवरून शेंड्यावर' या वाक्याचा अर्थ आहे -

1. वृक्षाखाली
2. जमिनीपासून वृक्षाच्या मध्यापर्यंत
3. जमिनीपासून वृक्षाच्या वरच्या भागापर्यंत
4. वृक्षाच्या मध्यभागापासून सर्वांत वरच्या भागापर्यंत

प्रश्न 84 : लेखकाने ही गोष्ट मुख्यतः हे सांगण्यासाठी लिहिली आहे की -

1. लाल खोड असलेले हे वृक्ष जंगलासाठी महत्त्वाचे आहेत.
2. लोकांनी घरे बनविण्यासाठी लाल खोडाचे हे वृक्ष खरेदी करावेत.
3. चिमण्यांना आनंद देणे
4. हे सांगण्यासाठी की लाल खोडाचे वृक्ष खिन्न का राहतात ?

प्रश्न 85 : गोष्टीच्या शेवटी लाल खोडाच्या वृक्षाला कोणता अनुभव आला?

1. क्रोध
2. प्रसन्नता
3. भीती
4. प्रेम

उतारा - 3

अनिलला पुन्हा शाळेला उशीर झाला. त्याला सकाळी 7.45 ला बसस्टॉपवर हजर राहायचे होते. पण तो बसस्टॉपवर पोहोचला तेव्हा 7.55 झाले होते. बस आपल्यासाठी थांबलेली पाहून त्याला आनंद झाला. ड्रायव्हर त्याला म्हणाला, "उद्यापासून मी तुझी वाट पाहणार नाही." त्याने आपली सवय बदलली नाही तर तो फार अडचणीत सापडेल अशी ताकीद त्याच्या आईने त्याला दिलेली होती. अनिल कुठल्याच सल्ल्याकडे अथवा ताकिदीकडे लक्ष देत नव्हता. तो एक चांगला क्रिकेट खेळाडू होता. सरावाच्या कार्यक्रमाला त्याला नेहमी उशीर व्हायचा. एका विशिष्ट दिवशी शाळेच्या संघाची निवड जाहीर झाली. नेहमीप्रमाणे अनिल उशिरा पोहोचला. त्याचा प्रशिक्षक त्याला म्हणाला, "सॉरी, अनिल, निवड होऊन गेली आहे." अनिलला फार वाईट वाटले. दुसऱ्या दिवशी सकाळी 7.40 ला तो बसस्टॉपवर हजर होता.

प्रश्न 86 : अनिल बसस्टॉपवर उशिरा पोहोचतो -

1. नेहमी
2. अनेकदा
3. एकदाच
4. काही वेळा

प्रश्न 87 : अनिलची निवड शाळेच्या संघात झाली नाही कारण -

1. त्याची शाळेची बस चुकली.
2. तो चांगला खेळला नाही.
3. निवड-सामन्यासाठी तो उशिरा गेला.
4. प्रशिक्षक त्याच्यावर रागावले होते.

प्रश्न 88 : अनिलने आपली चूक ओळखली -

1. जेव्हा त्याचे मित्र त्याला हसले.
2. जेव्हा बस ड्रायव्हर त्याला रागावला.
3. जेव्हा त्याच्या आईने त्याला सल्ला दिला.
4. जेव्हा शाळेच्या क्रिकेट संघात त्याची निवड झाली नाही.

प्रश्न 89 : अनिलला बसस्टॉपवर हजर राहायचे होते -

1. सकाळी 7.30 वा.
2. सकाळी 7.40 वा.
3. सकाळी 7.55 वा.
4. सकाळी 7.45 वा.

प्रश्न 90 : या उतान्याने आपल्याला सांगितले आहे -

1. वडीलधान्यांच्या आज्ञापालनाचे महत्त्व
2. वक्तशीरपणाचे महत्त्व
3. बसस्टॉपवर लवकर पोहोचण्याचे महत्त्व
4. क्रिकेट खेळण्याचे महत्त्व

उतारा - 4

श्री. शहा यांनी देविका आणि राधा या आपल्या मुर्लींना उन्हाळ्याच्या सुट्टीत सर्कशीला घेऊन जायचे ठरवले. मुर्लींनी या आधी सर्कस कधीच पाहिलेली नसल्यामुळे त्या खूप उत्तेजित झाल्या आणि आनंदाने उड्या मारू लागल्या. त्यांनी तिकिटे काढली आणि आत प्रवेश केला. एका मोठ्या तंबूमध्ये खेळ होता. खेळ सुरू झाला. त्यांना सगळ्या गोष्टींमध्ये मजा वाटत होती. दोन विदूषक दिसल्याबरोबर प्रत्येकाने जोराने टाळ्या वाजवल्या. त्यांनी भडक आणि रंगीत कपडे घातलेले होते आणि त्यांचे चेहरे रंगवलेले होते. त्यांना बघून मुर्लींना फार गंमत वाटली आणि त्या मोठ्याने खिदळल्या. दोन्ही विदूषकांपैकी एकाने एका घोड्यावर स्वार होण्याचा प्रयत्न केला, पण प्रत्येक वेळी त्याने पाठीवर बसण्याचा प्रयत्न करताच घोड्याने त्याला लाथ मारली. दुसऱ्या विदूषकाने त्याला टोपी घालण्याचा प्रयत्न केला, पण घोड्याने डोके हलवले आणि टोपी खाली पडली. प्रेक्षकवर्ग हसून बेजार झाला.

प्रश्न 91 : विदूषकाला घोड्यावर स्वार होता आले नाही, कारण.....

1. घोड्याने विदूषकाला लाथ मारली.
2. लोकांनी त्याला परवानगी दिली नाही.
3. दुसऱ्या विदूषकाने त्याला खाली ओढले.
4. विदूषकाला घोड्यावर स्वार कसे व्हायचे ते माहित नव्हते.

प्रश्न 92 : 'उत्तेजित' शब्दाचा अर्थ काय ?

1. खूप आनंदी आणि उत्सुक
2. खूप दुःखी
3. खूप आवाज करणारा
4. खूप रागावलेला

प्रश्न 93 : देविका आणि राधा उत्तेजित झाल्या, कारण.....

1. त्या आनंदाने उड्या मारू लागल्या.
2. ते सर्कशीला जाणार होते.
3. ते उन्हाळ्याच्या सुट्टीचे दिवस होते.
4. खेळ सुरू झाला होता.

प्रश्न 94 : प्रत्येकाने टाळ्या वाजवल्या, कारण.....

1. त्यांनी तिकिटे काढली.
2. त्यांना श्री. शहा दिसले.
3. त्यांना दोन विदूषक दिसले.
4. खेळ एका मोठ्या तंबूत होता.

प्रश्न 95 : 'त्यांना' पाहून मुर्लींना फार गंमत वाटली 'त्यांना' म्हणजे

1. देविका आणि राधा
2. श्री. शहा आणि त्यांच्या मुली
3. लोक
4. विदूषक

उतारा - 5

आपण मराठी - गुजराथी - कन्नडादी भाषिक एका भारताची प्रजा आहोत. म्हणून आपल्या सर्व भारतीय व्यवहारासाठी भारतीय हिंदी भाषेचा उपयोग तुम्ही केला पाहिजे. एतदर्थ तुम्हांस या भारतीय हिंदीचा अभ्यास केलाच पाहिजे. भारताबाहेरील जगाशी येणारा संबंध आणि जबाबदारी योग्य प्रकारे पार पाडण्यास्तव प्रसंगानुरूप इंग्रजी भाषेचे ज्ञानही मिळवले पाहिजे. जन्मभाषेखेरीज शेजारील प्रादेशिक भाषेचे थोडेतरी ज्ञान तुम्हांस प्राप्त करून घेतलेच पाहिजे. शिवाय चिनी, रूसो, जपानी, ब्रह्मी इत्यादी भाषांचा स्वल्प परिचय तरी तुम्हांस असला पाहिजे. कंटाळण्याचे, घाबरण्याचे, बिचकण्याचे काही कारण नाही. विसरू नका आणि 'बहुभाषिक व्हा'! असे कराल तर भारताचे भविष्य उज्वल कराल.

प्रश्न 96 : भारताची प्रजा कोणास म्हटले आहे ?

1. इंग्रजी बोलणाऱ्यांना
2. फक्त मराठी व कन्नड भाषिकांना
3. गुजराथी भाषिकांना
4. भारतातील भाषा भाषिकांना

प्रश्न 97 : जगाशी संबंधासाठी कोणत्या भाषेचे ज्ञान आवश्यक आहे ?

1. इंग्रजी 2. हिंदी 3. मराठी 4. गुजराथी

प्रश्न 98 : किती परकीय भाषांचा उल्लेख उतान्यात आला आहे ?

1. चार 2. पाच 3. सहा 4. तीन

प्रश्न 99 : भारताचे भवितव्य कशामुळे उज्ज्वल होईल ?

1. स्वतःच्या भाषाज्ञानामुळे 2. इंग्रजी भाषेमुळे
3. बहुभाषिक झाल्यामुळे 4. एकाच भाषेच्या ज्ञानामुळे

प्रश्न 100 : 'थोडाफार' या अर्थाचा कोणता शब्द उतान्यात आला आहे ?

1. किंचित 2. बराचसा 3. अल्पसा 4. स्वल्प

